

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 14. lokakuuta 2019
(OR. en)

12836/19

COHOM 112
DEVGEN 190
FREMP 141
CFSP/PESC 754
ACP 114
COEST 222
COLAC 67
COASI 137
COAFR 200
MAMA 155
MOG 87

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	14. lokakuuta 2019
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	12699/19
Asia:	Neuvoston päätelmät demokratiasta

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3720. istunnossaan 14. lokakuuta 2019 antamat neuvoston päätelmät demokratiasta.

Neuvoston päätelmät demokratiasta

1. Elämme parhaillaan maailmassa, jossa demokratiaa koetellaan ja se kyseenalaistetaan. Vaikka demokratia on monissa maissa vahvalla perustalla, toisissa maissa autoritaariset pyrkimykset ovat voimistumassa. Haasteet ovat monitahoisia, ja meidän on reagoitava niihin jo nyt ja kokonaisvaltaisella tavalla. Mitä demokraattisempi on hallintojärjestelmä, sitä osallistavampi ja tasa-arvoisempi on ympäröivä yhteiskunta. Kymmenen vuotta sitten neuvosto antoi päätelmät demokratian tukemisesta EU:n ulkosuhteissa. Näin ollen on oikea aika uusua tämä EU:n sitoumus.
2. Euroopan ulkoisen toiminnan yhtenä tehtävänä on Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklan mukaisesti edistää demokratiaa ja oikeusvaltiota sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisuutta ja jakamattomuutta. Lisäksi ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 21 artiklassa todetaan, että "kansan tahto on hallitusvallan perusta; tämä tahto on ilmaistava määräaikaissa ja aidoilla vaaleilla".
3. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan mukaisesti unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Nämä arvot liittyvät toisiinsa ja vahvistavat toisiaan. On edelleen hyvin tärkeää varmistaa EU:n ulkoisen ja sisäisen politiikan yhtenäisyys. EU:n globaalistrategian mukaisesti demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion tukeminen ulkoisissa toimissa on myös unionin strategisen intressin mukaista ja myötävaikuttaa EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, muun muassa
 - lujittamalla sääntöihin perustuvaa, tehokasta, läpinäkyvää ja vastuuvollista monenvälistä järjestelmää, jota EU ja sen kanssa samanmieliset kumppanit pyrkivät edistämään,
 - mahdollistamalla kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman, erityisesti sen tavoitteen 16 (vastuulliset instituutiot ja osallistava päätöksenteko) ja tavoitteen 10 (eriarvoisuuden vähentäminen), täytäntöönpanon ja täytäntöönpanon vauhdittamisen,

- luomalla edellytykset kestäväälle rauhalle ja turvallisuudelle ja estämällä väkivaltaisia konflikteja osallistumisen ja vastuuvuolisuuden, epäkohtiin reagoimisen ja erimielisyyksiin kohdistuvan poliittisen välitystyön avulla,
- luomalla osallistavia ja selviytymiskykyisiä demokraattisia yhteiskuntia, jotka pystyvät luomaan mahdollisuuksia väestölleen ja myös edistämään oikeusperustaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen, puuttumaan pakkomuuttoon ja vähentämään laittoman muuttoliikkeen työntekijöitä.

4. Neuvosto vahvistaa uudelleen periaatteet, jotka sisältyivät sen vuonna 2009 demokratian tukemisesta antamiin päätelmiin, ja palauttaa mieleen vuonna 2012 hyväksytyn ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n strategiakehyksen ja myöhemmät ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevat toimintasuunnitelmat samoin kuin kokemukset, jotka EU on saanut kuluneen vuosikymmenen aikana demokratian, perusoikeuksien ja oikeusvaltion tukemisesta ympäri maailmaa. Neuvosto pitää merkityksellisinä myös vuonna 2019 antamia päätelmiä vapaiden ja oikeudenmukaisten EU-vaalien turvaamisesta ja vuonna 2017 antamia päätelmiä "EU:n suhtautuminen kansalaisyhteiskuntaan ulkosuhteissa" ja niiden jatkotoimia. Se suhtautuu myönteisesti toimiin uuden ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman valmistelemiseksi kaudelle 2020–2024. Näitä neuvoston päätelmiä hyödynnetään toimintasuunnitelman yhteydessä tarvittaessa.
5. Ihmiset eri puolilla maailmaa osoittavat edelleen tahdonlujutta ja -voimaa pyrkimyksissään saada äänensä paremmin kuuluviin ja tulla paremmin osalliseksi päätöksentekoprosesseissa. Kaikissa maanosissa demokratia on kerta toisensa jälkeen osoittanut kestävyytensä. Uudenlaisia ja kasvavia demokratian haasteita on kuitenkin näkyvissä.

Näitä haasteita ovat muun muassa

- i) **demokraattisten prosessien ja instituutioiden heikentäminen**, muun muassa sillä, että vaikutelmaa demokratiasta ylläpidetään autoritaaristen hallintojen oikeuttamiseksi, perustuslain mukaisia toimikautia venytetään, oikeuslaitosten toimintaan sekaannutaan, tiedotusvälineiden moniarvoisuutta heikennetään, oppositiopuolueiden oikeudellista ja poliittista tilaa kavennetaan sekä sillä, että joidenkin toimijoiden avoimuus demokraattisissa prosesseissa poliittisen ja mielipidekampanjoinnin rahoittamisen osalta on vähentynyt;

- ii) **heikko luottamus** instituutioihin ja poliittikkoihin, minkä taustalla on sosiaalisen ja taloudellisen epäarvoisuuden lisääntyminen, korruptio ja osallistavuuden puuttuminen;
- iii) **kansalaisyhteiskunnan demokraattisen toimintatilan kaventuminen** muun muassa ihmisoikeuksien puolustajiin ja demokratia-aktivisteihin sekä vapaisiin ja riippumattomiin tiedotusvälineisiin – niin verkossa kuin sen ulkopuolellakin – kohdistuvan väkivallan, vainoamisen ja pelottelun, rajoittavan lainsäädännön, rekisteröintiä ja rahoitusta koskevien rajojen ja kostotoimien vaikutuksesta;
- iv) **ihmisoikeuksiin ja perusvapauksiin kohdistuvien rikkomusten lisääntyminen**;
- v) **verkkoteknologiaan perustuva manipulointi**, muun muassa disinformaatiokampanjat, valtion tukemat rajoitukset ja sulkemiset, vihapuhe, viestien laitton mikrokohdentaminen kansalaisille tavalla, joka rikkoo oikeutta yksityisyyteen ja tietosuojaan, sekä poliittisen sanomanvälityksen rahoitusta koskevan tehokkaan valvonnan välttäminen. Internet on toiminut myönteisenä voimana demokratisoitumisessa, mutta digitaalisiin alustoihin perustuva talousmalli on toisaalta myös osaltaan luonut näitä haasteita.

6. Näin ollen neuvosto sopii yhteisen ja käytännöllisen ratkaisun kehittämisestä EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden tiiviin yhteistyön pohjalta näihin haasteisiin. Ottaen huomioon, että demokratiakehitystä tapahtuu erilaisissa ympäristöissä, EU:n toimielimet ja jäsenvaltiot edistävät myönteisiä suuntauksia ja torjuvat kielteisiä seuraavin painotuksin:

- a) Hyödynnetään Agenda 2030 -toimintaohjelman ja erityisesti kestävän kehityksen tavoitteiden 10 ja 16 täytäntöönpanotoimia, jotta kokonaisvaltaisesti edistetään ja ylläpidetään demokraattista hallintotapaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota, vastuuvellvollisuutta ja osallistavaa päätöksentekoa, ja varmistetaan yhdenmukaisuus EU:n toimien kanssa eriarvoisuuteen puuttumiseksi. Eriarvoisuuden torjunta on ratkaisevan tärkeää luottamuksen palauttamiseksi demokratiaan ja sen instituutioihin.
- b) Edistetään aivan kaikkien täysimääräistä osallistumista ilman syrjintää, ja tässä yhteydessä pyritään aivan erityisesti ja erityistoimin tukemaan naisten ja nuorten laajempaa osallistumista ja edustusta sekä heidän intressejään julkisuudessa ja politiikassa.

- c) Vahvistetaan ja tuetaan parlamenttien ja (poliittisesti riippumattomalla tavalla) poliittisten puolueiden valmiuksia huolehtia kansallisesti ja alueellisesti keskeisestä roolistaan demokraattisessa yhteiskunnassa.
- d) Lujitetaan ja tuetaan kansainvälistä ja paikallista kansalaisyhteiskuntaa ja sen toimintaympäristöä moniarvoisen ja osallistavan demokratian keskeisenä tukipilarina. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää ihmisoikeuksien puolustajien ja erityisesti naispuolisten ihmisoikeuspuolustajien tukemiseen.
- e) Tehostetaan toimia vapaiden ja riippumattomien tiedotusvälineiden tukemiseksi ja suojaamiseksi verkossa ja sen ulkopuolella muun muassa parantamalla toimittajien turvallisuutta ja luomalla tältä osin suotuisa toimintaympäristö.
- f) Tuetaan toimia oikeusvaltion, demokraattisen integriteetin ja vastuuvellisuuden lujittamiseksi vahvistamalla toimivallan jakoa, oikeussuojan toteutumista sekä oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, torjumalla rankaisemattomuutta ja torjumalla korruptiota.
- g) Tuetaan ja edistetään kansalaiskasvatusta ja medialukutaitoa, jolla on vaikutuksensa keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä nykydemokratioiden kestävyys, ja edistetään verkkoteknologian käyttöä demokraattisen osallistumisen, vastuuvellisuuden ja tiedonsaannin parantamisessa.
- h) Tuetaan maita niiden ponnisteluissa varmistaa, että vaaleja ja demokratiaa verkon ulkopuolella säänteleviä sääntöjä voidaan soveltaa tehokkaasti verkossa, nojaten tässä EU:n omiin toimiin, joita ovat muun muassa komission vaalipaketti ja Euroopan unionin vaaliyhteistyöverkosto, disinformaation torjuntaa koskeva toimintasuunnitelma, disinformaatiota koskevat käytäntösäännöt sekä Euroopan neuvoston sähköisten äänestysjärjestelmien suositukset sekä G7-maiden nopean toiminnan mekanismin puitteissa laaditut käytännöt.

- i) Toimitaan vaaliprosessien suuremman osallistavuuden ja uskottavuuden hyväksi EU:n vaalitarkkailun, kotimaisten vaalitarkkailijoiden tukemisen ja sen avulla, että vahvistetaan kollektiivista pyrkimystä tukea ja kannustaa EU:n ja Etyjin vaalitarkkailuvaltuuskuntien suositusten noudattamista, sekä puuttumalla vaalitarkkailun uusiin haasteisiin, myös yhteistyössä kansainvälisen vaalitarkkailuyhteisön kanssa.
 - j) Vahvistetaan jo ennestään tiivistä koordinoitua monenvälisten, kansainvälisten ja alueellisten organisaatioiden kanssa luoden vahvoja globaaleja kumppanuuksia demokratian tukemiseksi ja kestävä kehityksen tavoitteen 16 eri ulottuvuuksien toteuttamiseksi.
 - k) Lisätään demokraattisten prosessien avoimuutta, erityisesti eri toimijoiden käyttämän poliittisen ja mielipidekampanjoinnin rahoittamisen suhteen.
 - l) Ollaan valmiina reagoimaan nopeasti siihen, että maiden demokratiatilanteet joko heikentyvät tai paranevat yhtäkkisesti, sekä poliittisesti että jakamalla asianmukaisesti varoja.
 - m) Edistetään joustavampaa, innovatiivista, pitkän aikavälin konfliktisensitiivistä toimintamallia demokratian tukemiseksi ja kannustetaan ja tuetaan tässä yhteydessä eurooppalaisen demokratia rahaston ja muiden näin toimivien organisaatioiden työtä.
 - n) Vahvistetaan toimia, joilla tuodaan esiin ja julki demokratian arvoa yleismaailmallisena globaalina julkishyödykkeenä.
7. Neuvosto odottaa säännöllisiä lisäkeskusteluja demokratian tilasta maailmassa ja EU:n toimista tällä alalla.
-